

TÉZY NOVÉHO ZÁKONA O ODPADOCH

Hlavným cieľom nového zákona o odpadoch je prevzatie ustanovení Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade a o zrušení niektorých smerníc ako aj zjednodušenie a sprehľadnenie celého systému nakladania s odpadmi oproti súčasne platnému zákonu. K sprehľadneniu nového zákona o odpadoch by malo prispieť zlúčenie spoločných tém pre jednotlivé komodity ako aj jednotlivé prúdy odpadov.

Navrhovaná štruktúra nového zákona bude vychádzať z doterajšej štruktúry a ponechá v platnosti tie ustanovenia, ktoré sa v praxi osvedčili.

Nový zákon o odpadoch by mal obsahovať najmä nasledovné časti:

- I. Úvodné ustanovenia**
- II. Program odpadového hospodárstva a Program prevencie**
- III. Základné povinnosti právnických a fyzických osôb v odpadovom hospodárstve**
- IV. Pôsobnosť orgánov štátnej správy odpadového hospodárstva**
- V. Nakladanie s vybranými prúdmi odpadov**
- VI. Rozšírená zodpovednosť výrobcov za odpad z ich výrobkov a kolektívne nakladanie s odpadom z vybraných komodít**
- VII. Ekonomické nástroje**
- VIII. Cezhraničná preprava**
- IX. Výkon štátnej správy v odpadovom hospodárstve**
- X. Sankcie**
- XI. Prechodné a záverečné ustanovenia**

V nasledujúcom texte sú uvedené zásady, podľa ktorých je potrebné vypracovať zákon o odpadoch tak, aby nový zákon plne odrážal požiadavky európskych smerníc a súčasne reflektoval vývoj v oblasti hospodárenia s odpadmi v SR.

I. Úvodné ustanovenia

- Vymedzenie predmetu zákona – vyňať z predmetu zákona pôdu in situ (vrátane nevykopanej kontaminovanej pôdy a budov trvalo spojených s pôdou) a nekontaminovanú pôdu a materiál vykopaný počas stavebných prác ak sa použije na mieste, na ktorom sa vykopal, slama a ďalší prírodný materiál používaný v poľnohospodárstve alebo lesníctve alebo na výrobu energie (biomasa), živočíšne vedľajšie produkty, telá zvierat, fekálne látky a rozšíriť predmet zákona na obaly a nakladanie s odpadmi z obalov.
- Definície
 - zmenené definície: odpad, pôvodca odpadu, nakladanie s odpadom, zber, zhodnocovanie, zneškodňovanie, regenerácia odpadových olejov,
 - nové definície: biologický odpad, biologicky rozložiteľný odpad, biologicky rozložiteľný komunálny odpad, obchodník, sprostredkovateľ, predchádzanie

vzniku, opätovné použitie, spracovanie, príprava na opätovné použitie, najlepšie dostupné techniky, výkup odpadov, zber triedeného odpadu, materiálne využitie odpadu, recyklácia, odpad podobný komunálnemu odpadu, energetické zhodnotenie.

- Vedľajší produkt - nový inštitút, vymedzuje rozsah pojmu odpad, stanoví spôsoby a technické parametre určenia čo je a čo nie je vedľajší produktu, základné požiadavky v zákone, podrobnosti, technické požiadavky a osobitné kritéria vo vyhláske.
- Stav konca odpadu - nový inštitút, vymedzuje rozsah pojmu odpad, potrebné stanoví systém a technické parametre určenia kedy odpad prestáva byť odpadom, základné požiadavky v zákone, podrobnosti a technické požiadavky vo vyhláske.

Základné podmienky uvedené v rámcovej smernici, budú doplnené kritériami, ktoré pre stav, kedy odpad prestáva byť odpadom stanoví pre niektoré vybrané odpadové toky Európska komisia, a to formou nariadenia (priamo aplikovateľným v členských štátoch).

V súčasnosti EK pripravuje kritériá pre stav, kedy odpad prestáva byť odpadom pre tieto prúdy odpadov:

1. hliník - dokončená finálna štúdia
2. železo a oceľ - dokončená finálna štúdia
3. papier - finálna štúdie je pripravená
4. meď - finálna štúdie je pripravená
5. odpadové sklo - finálna štúdie bude pripravená v druhom polroku 2011

Prúdy odpadov, pri ktorých uvažuje EK, že stanoví kritériá na úrovni EÚ:

- odpadové plasty
- ďalšie kovy
- odpadový textil
- stavebné a demolačné odpady
- popolček a kaly
- guma z pneumatík (odpadové pneumatiky)
- kompost, digestát (bude vytvorené v kontexte k celkovej politikou bioodpadov)
- bioplyn
- biodízel
- odpadový olej
- odpadové rozpúšťadlá
- odpadové drevo
- RDF z MSW (Refuse derived fuel from municipal solid waste)

- Odpadový hospodár – nový inštitút, cieľom je, aby držiteľ odpadu a osoba oprávnená na nakladanie s odpadom zmluvne zabezpečili nakladanie s odpadmi prostredníctvom osoby odborne spôsobilej na túto činnosť, požiadavky na výkon činnosti odpadového hospodárstva vymedzené v zákone, ohlásenia uzatvorenia zmluvy a následných zmien.
- Hierarchia OH - nosnou ideou novej rámcovej smernice je zavedenie záväznej päťstupňovej hierarchie odpadového hospodárstva, z ktorej majú členské štáty

povinnosť vychádzať pri tvorbe politik a právnych predpisov týkajúcich sa odpadového hospodárstva.

Jednotlivé stupne hierarchie OH:

- predchádzanie vzniku odpadu
- opätovné použitie a príprava na opätovné použitie
- recyklácia
- iné zhodnocovanie, napr. energetické zhodnocovanie
- zneškodňovanie

Odklon od tejto hierarchie je možný len vtedy, ak ide o opatrenia na podporu možností, ktoré poskytujú najlepší celkový environmentálny výsledok.

- Ciele odpadového hospodárstva

- Povinnosť zaviesť triedený zber na papier, sklo, plasty a kovy do roku 2015 (vzťahuje sa nielen na komunálny odpad), v SR je zavedená povinnosť separovaného zberu týchto zložiek z komunálneho odpadu od 1.1.2010.
- Zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu papiera, skla, plastov a kovov z komunálneho odpadu do roku 2020 na 50% hmotnosti.
- Zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu z demolácií do roku 2020 na 70% hmotnosti,
- Neukladať od 01.01.2014 spáliteľný odpad na skládky odpadov.

II. Programy odpadového hospodárstva a Program prevencie

POH SR bude nutné v súvislosti s požiadavkami vyplývajúcimi z rámcovej smernice o odpadoch aktualizovať. V novom POH budú nahradené pôvodné ciele na recykláciu KO novým cieľom v súlade s rámcovou smernicou o odpadoch a na ňu nadväzujúce technických predpisov, ktoré sú pripravované v EK. Podľa predbežného návrhu EK založenom na výklade rámcovej smernice o odpadoch si členské štáty budú môcť zvoliť medzi niekoľkými možnosťami pre stanovenie recyklačných cieľov (napr. cieľ 50% recyklácie papiera, plastov, skla a kovov z domového odpadu, cieľ 50% recyklácie viacerých odpadových prúdov z odpadov z domácností ako vyššie zmienené 4 komodity - členský štát si môže odpadový prúd pridať, 50% recyklácia z komunálneho odpadu). Cieľ pre SR bude potrebné podrobne diskutovať v rámci prípravy nového POH.

Obdobným spôsobom bude upravený cieľ pre stavebné odpady.

Členenie jednotlivých plánovaných programov :

1. Programy odpadového hospodárstva

- POH (SR, VUC)
- POH (pôvodca, obec)
- POH držiteľa PCB

2. Programy predchádzania vzniku odpadu

Podľa rámcovej smernice o odpadoch je potrebné spracovať programy predchádzania vzniku odpadov. V rámci návrhu nového zákona o odpadoch by bolo vhodné zvážiť,

že programy predchádzania vzniku odpadov budú súčasťou POH SR a následne súčasťou POH krajov/VÚC.

- Program prevencie SR, VÚC
- PP pôvodcu, obce ?

III. Základné povinnosti právnických a fyzických osôb v odpadovom hospodárstve

Prevzatie § 18 – 22 platného zákona s prípadnými úpravami – zákazy, spoločné ustanovenia, povinnosti držiteľa odpadu, preprava nebezpečných odpadov na území SR, povinnosti prevádzkovateľov zariadení na zhodnocovanie a na zneškodňovanie odpadov s doplnením osobitných povinností pre prevádzkovateľov spaľovní odpadov alebo zariadení na spoluspaľovanie odpadov, účelová finančná rezerva. Bude potrebné zvážiť, čo všetko možno považovať za energetické zhodnocovanie a ako je chápaný samotný vzorec pre výpočet účinnosti spaľovania pre spaľovne komunálnych odpadov uvedený v prílohe č 2 rámcovej smernice o odpade tak, aby sa jednalo o energetické využitie R1.

Zpracovanie ustanovenia o integrovanom informačnom systéme.

Ku vzorcu R1 a jeho interpretácii bude potrebné pripraviť metodiku výpočtu, nakoľko zo skúseností iných členských štátov sa ukazuje, že nie je úplne jednoznačný, a je potrebné stanoviť čo všetko do výpočtu zahrnúť.

Zákaz pre fyzické osoby odovzdávať odpady z kovov do zberných surovín (potreba predísť rozsiahlym krádežiam farebných kovov a poklopov). Odpady z kovov budú môcť odovzdávať do zberných surovín len zberné dvory zriadené obcami alebo spoločnosťami oprávnené na podnikanie. Fyzické osoby budú môcť odovzdať odpady z kovov do zberných dvorov zriadených obcou zadarmo.

IV. Pôsobnosť orgánov štátnej správy odpadového hospodárstva

Prevzatie ustanovení § 7 – 17 platného zákona s prípadnými úpravami:

- súhlasy – doplniť nové súhlasy vo väzbe na rozhodovanie či ide o vedľajší produkt a či sú splnené podmienky pre stav konca odpadu ako aj pri zmene klasifikácie nebezpečného odpadu na nie nebezpečný, pre nakladanie s ortuťou a na prevádzku zariadení na dočasné uskladnenie kovovej ortuti,
- autorizácia – uvážiť, či v zákone zostane zachovaná,
- registrácia, vyjadrenia.

V. Nakladanie s vybranými prúdmi odpadov

Prevzatie ustanovení §§ 39 – 43 platného zákona s prípadnými úpravami:

- komunálny odpad – doplniť podmienky pre podporu separovaného zberu biologického odpadu, možnosť zaviesť komunitné kompostovanie,

- nebezpečný odpad – smernica prináša možnosť zmeny klasifikácie nebezpečného odpadu na nie nebezpečný, možnosť výnimky v označovaní nebezpečného odpadu vyseparovaného z komunálneho odpadu a prísnejšie pravidlá pre povolenie zmiešavania nebezpečných odpadov
- PCB,
- oxid titaničitý,
- stavebné odpady a odpady z demolácií,
- odpadové oleje,
- opotrebované pneumatiky;

doplnenie ustanovení týkajúcich sa nakladania s:

- biologicky rozložiteľným odpadom a biologickým odpadom,
- s ortuťou a
- obalmi a s odpadom z obalov - v celom rozsahu aj ustanovenia, ktoré sú dnes v zákone o obaloch;

presunutie niektorých ustanovení zo šiestej, siedmej a ôsmej časti platného zákona upravujúcich nakladanie s

- elektroodpadom,
- starými vozidlami a
- použitými batériami a akumulátormi.

VI. Rozšírená zodpovednosť výrobcov za odpad z ich výrobkov a kolektívne nakladanie s odpadom z vybraných komodít

S úpravami budú v tejto časti zaradené ustanovenia o

- batériách a akumulátoroch – doterajšia šiesta časť zákona
- vozidlách – doterajšia siedma časť zákona,
- elektrozariadeniach – doterajšia ôsma časť zákona,
- nové komodity, pre ktoré sa SR rozhodne na základe preberania smernice (textil, výrobky zo skla, plastu, nábytok, stavebný odpad ????).

Smernica dáva členskému štátu možnosť rozhodnúť, že zodpovednosť za nakladanie s odpadmi znáša výrobca výrobku a že distribútori môžu znášať zodpovednosť spolu s ním.

Je možné využiť mechanizmus Recyklačného fondu na zvýšenú zodpovednosť výrobcov nových komodít – výrobcovia novo spoplatnených výrobkov by sa platbou do Recyklačného fondu finančne spolupodieľali na zodpovednosti za odpad zo svojich výrobkov.

Zavedenie kolektívneho nakladania s odpadom z batérií a akumulátorov, s elektroodpadom, so starými autami (autovrakmi), s obalmi a opotrebovanými pneumatikami prostredníctvom kolektívnej organizácie. Zákon upravuje podmienky, splnenie ktorých je potrebné pre zápis právnickej osoby do registra kolektívnych organizácií, registráciu, povinnosti kolektívnej organizácie a zánik kolektívnej organizácie.

VII. Ekonomické nástroje

- V tejto časti zákona bude upravená činnosť Recyklačného fondu – doterajšia deviatea časť zákona s čiastočne pozmenenými ustanoveniami, jednotlivé poplatky do Recyklačného fondu budú podrobnejšie upravené vo vyhláške.
- Medzi ekonomické nástroje bude doplnený aj poplatok za ukladanie odpadov na skládky upravený dnes v zákone č. 17/2004 Z.z. Poplatky za ukladanie odpadov na skládky odpadov sa zvýšia dvojnásobne, aby sa znevýhodnilo skládkovanie odpadov oproti zhodnocovaniu odpadov a aby sa zvýšilo množstvo separovaných odpadov.

VIII. Cezhraničná preprava

Doterajšia štvrtá časť zákona

IX. Výkon štátnej správy v odpadovom hospodárstve

Doterajšia desiatea časť zákona, úprava ustanovení vzhľadom na zmeny prijaté v predchádzajúcich častiach zákona a zapracovanie príslušných ustanovení, ktoré su dnes v zákone o obaloch.

X. Sankcie

Doterajšia jedenásta časť zákona, doplnenie sankcií vzhľadom na zavedenie nových povinností.

XI. Prechodné a záverečné ustanovenia

V prípade schválenia zmien týkajúcich sa kolektívneho nakladania s odpadmi je potrebné zapracovať prechodné obdobie na splnenie podmienok ustanovených novým zákonom pre kolektívne systémy, ktoré vznikli podľa v súčasnosti platnej legislatívy alebo vylúčiť požiadavku splnenia podmienok nastavených novým zákonom na kolektívne systémy, ktoré vznikli pred účinnosťou nového zákona.

REAKCIE

Tézy nového zákona o odpadoch: (KOSIT / Priesterová):

- zrejme bude súčasný systém fungovať aj naďalej v dnešnej podobe, pretože v bode VII. Ekonomické nástroje týchto Téz sa píše, že v tejto časti zákona bude upravená činnosť RF – to zn., že bude aj naďalej.
- tak potom nech sa konečne rieši ujednotenie systému, pretože aj naďalej tvoríme terajšieho mačko-psa.

- v časti Ciele odpadového hospodárstva sa píše: „ neukladať od 01.01.2014 spáliteľný odpad na skládky odpadov“, otázka: Kam teda so zbytkovým zmesovým odpadom, alebo už sa ráta so 100%-nou mierou separácie , lebo aj pri nej sa vyskytne urč. %

nepoužiteľného zbytku pre recykláciu, opätovné použitie,...

návrh:

- ponechať RF resp. vytvoriť nový fond s jasnými pravidlami a mechanizmami na :
 - zamedzenie neprehľadnosti materiálových tokov
 - kontrolu vo všetkých oblastiach činnosti fondu
 - členstvo v orgánoch fondu pre subjekty (povinná osoba, MŽP,ZMOS, ZOVP, APOH,...)

Pripomienky k Tézam nového zákona o odpadoch – (TS BREZNO/Gaboň)

1/ Zavedenie pojmu Odpadový hospodár (na str.3.) - veľmi dôležité, bude potrebné podrobne sledovať požiadavky na odbornú spôsobilosť.

2/ Na str.3., ciele OH, odrážka č.2. - zvýšenie recyklácie SZ z komunálneho odpadu do r. 2020 na 50%

- veľmi odvážne !

POH k tomu žiadnu obec neprinúti, teda ani obyvatel'ov.

V ďalšom texte Téz (na str.7. V časti VII.) sa navrhuje zdvojnásobiť zákonné poplatky za skládkovanie.

To zrejme stačiť nebude na donútenie obyvatel'ov triediť KO.

3/ Na str.3., ciele OH, odrážka č.4. - neukladať spáliteľný odpad na skládky od 2014.

a/ To nie je reálne časovo stihnúť vybudovať spaľovne.

b/ Spaľovanie je neporovnateľne drahšie ako skládkovanie, preto ako nástroj na presvedčanie obcí a obyvatel'ov, aby triedili, je to dobré a možno účinné.

4/ Str.4., prvý odsek – 50%-ná recyklácia KO – veľmi odvážne. Pripomienka v bode č.2.

5/ Str.4. Program prevencie by mal byť súčasťou POH.

6/ Str.4 – posledný odsek – zákaz odovzdávania kovov do ZS – to treba podporiť !

7/ Str.6.a7.,časť VI. - zodpovednosť výrobcov, kolektívne systémy.

Bezpodmienečne doriešiť, aby povinné osoby nemuseli platiť do RF len za tú časť odpadov, ktorú zrecyklujú. Ale za ostatné množstvá musia platiť do RF !!!

8/ Navrhnuť použitie prostriedkov získaných z dvojnásobného zvýšenia zákonného poplatku za skládkovanie:

a/ časť pre obec, kde leží skládka

b/ časť pre VUC-ku

c/ časť pre zberovú organizáciu, ktorá zabezpečuje SZ.

Tézy nového zákona o odpadoch – nové návrhy a pripomienky (VEPOS-SKALICA, Kuba)

Strana 1

I. definície

Zaradiť definíciu **úprava odpadov v súvislosti s procesom EIA**

(v súčasnosti úrady ŽP vyžadujú proces EIA na úpravy odpadov v zberných dvorov – lisovanie, drvenie, rezanie kovov, tieto úkony sa robia v záujme zníženia prepravného objemu. V žiadnom prípade nejde o zmenu fyzikálnych a chemických vlastností odpadov.)

Strana 2

Vedľajší produkt

Stav konca odpadu

Stanoviť podmienky v zákone, nepodmieňovať vydaním súhlasu podľa § 7. Bude to nepružné a administratívne zdĺhavé.

Odpadový hospodár

Výkon činnosti odpadového hospodára, ktorá je stanovená v zákone, by mala smerovať k zodpovednosti za dodržiavanie zákona o odpadoch pri nakladaní s odpadmi. Tieto služby by mali využívať najmä živnostníci a malí prevádzkovatelia.

Zo skúsenosti vieme, že najmä títo robia základnú chybu, nesprávne zaradia odpady podľa katalógu a od toho sa odvíja nesprávne nakladanie s odpadom.

Pôsobenie odpadového hospodára, ako odborne spôsobilá činnosť pri uzatváraní zmlúv a následných zmenách nepodporujeme. Ide o zasahovanie do obchodných vzťahov, ktoré musia byť operatívne. V žiadnom prípade nesúhlasíme s ohlasovaním zmlúv a ich zmien.

V zákone, alebo vo vykonávacích predpisoch, je potrebné stanoviť aké činnosti bude odpadový hospodár vykonávať a aké budú podmienky overovania osobitnej odbornej spôsobilosti na výkon funkcie.

Strana 3

Ciele odpadového hospodárstva

Zo skúseností vyslovujeme názor, že posledné ustanovenie „neukladať od 1.1. 2014 spáliteľný odpad na skládky odpadov,“ je nereálne. V praxi nie je doriešené oddeľovanie spáliteľného odpadu zo zmesového komunálneho odpadu a nie sú zabezpečené dostatočné kapacity zariadení na energetické zhodnotenie spáliteľných odpadov. V koncepčnom materiáli odpadového hospodárstva a v programe POH 2011 - 2015 je potrebné tento spôsob zhodnotenia spáliteľného odpadu doriešiť.

Členenie jednotlivých plánovaných programov

POH navrhujeme vypracovať na celoslovenskej úrovni. Máme skúsenosť z obdobia 2006 - 2010, keď na Slovensku existoval len POH SR 2006 – 2010 a nižšie stupne programov nikomu nechýbali.

Strana 4

Zákaz pre fyzické osoby odovzdávať odpady z kovov nielen do zberných surovín, ale všetkých zberných, bezvýhradne podporujeme.

Strana 6

VII. Ekonomické nástroje

Navrhujeme zvážiť, či naďalej bude pôsobiť Recyklačný fond. Ak áno, žiadame radikálnu úpravu jeho činnosti a postavenia. Podporu rozvoja oblasti odpadového hospodárstva

s cieľom splniť ciele a ukazovatele Európskej únie, musí Recyklačný fond poskytovať podľa koncepčného materiálu, ktorý vytýči konkrétne opatrenia, ktoré sa majú realizovať.

Alternatívne navrhujeme, ak sa to legislatívne dá, preniesť činnosť Recyklačného fondu do Environmentálneho fondu a tak ušetriť prostriedky do organizačného a samostatného administratívneho zabezpečenia inštitúcie, akou dnes Recyklačný fond je.

Poplatok za ukladanie odpadov na skládky – zákon č. 17/2004 Z.z.

Navrhujeme, aby sa dvojnásobne zvýšený poplatok delil na polovice. Jednu polovicu finančných prostriedkov navrhujeme dávať obci, ktorá má v k.ú. skládku odpadov. Druhú polovicu finančných prostriedkov navrhujeme dávať fondu, ktorý ich použije na ďalší rozvoj triedenia, separácie a zabezpečenia cieľov a ukazovateľov Európskej únie. V žiadnom prípade neodporúčame, aby sa časť poplatku poskytovala VÚC.